

RAZSTAVE

VINSKA KULTURA (WEINKULTUR)

Steirische Landesausstellung 1990, Gamlitz 28. 4. — 11. 11. 1990

V Gomilici (Gamlitz), trgu nedaleč od jugoslovansko-avstrijske državne meje, je bila letošnja štajerska deželna razstava posvečena vinski kulturi. Čeprav gre za avstrijsko razstavo, je bila ta pomembna tudi za Slovence in slovenski prostor, ki ga je vključevala. Organizatorji so pokazali upoštevanje slovenskega dela nekdanje enotne dežele tudi s tem, da so izdali zloženko vodnika po razstavi v slovenskem jeziku.

Vsebinsko je razstava zajemala dve področji: agrikulturo, to je klimo, zemljo in lego kot osnovna pogoja za vinogradništvo in vinsko kulturo v zgodovini. Predstavljena je bila vinska kultura od stare Prednje Azije, kjer je bilo grozdje simbol rasti in življenjske moči in kjer se je vino tudi že uveljavilo na kulturnem področju in je ta pomen ohranilo do današnjih dni.

Pri predstavljanju vinske kulture od antike do današnjih dni je bilo vseskozi upoštevano tudi današnje slovensko etnično ozemlje. Za vinogradništvo sta bili pomembni predvsem Primorska in Štajerska. Vinska kultura v antiki je bila predstavljena in dokumentirana tudi z eksponati Ptujskega pokrajinskega muzeja. V srednjem veku je bilo slovensko ozemlje zelo pomembno za pridelovanje vina, kar izpričujejo tudi pečati, kot je tisti plemiča Hansa Süßenheima, ki je bil leta 1472 na gradu Celje.

V poglavju »Vinska kultura pri ljudstvu in na dvoru« je slovensko ozemlje zazvemalo prav tako vidno mesto zaradi pridelovanja in transportiranja vina s slovenskega ozemlja do pomembnih porabnikov, kot so bili samostani in predvsem dvor, ki so bili zunaj slovenskega ozemlja.

Vinogradništvo je bilo že zgodaj deležno tudi posebne zakonodaje, ki je bila zapisana v Gorskih bukvah. Poglavje, ki se je na to navezovalo, je bilo posvečeno ponarejanju vin.

Preko velikega dela slovenskega ozemlja je na primer potovalo vino iz Primorske na dvor v Gradec ali na Dunaj, kar je bilo še posebej predstavljeno pod naslovom Vino kot vir blagostanja. Mitninska knjiga iz Mute za leto 1490 je z mitninsko tarifo ponazarjala kvaliteto vin, ki nam jo kaže višina mitnine. Slovenska vina se takrat niso najbolje odrezala. Posebno poglavje je predstavljalo strokovno literaturo, posvečeno vinu in vinogradništvu. Iz časa Rimljanov in srednjega veka so ohranjeni le drobci, pomembnejša dela pa izvirajo iz 16. in 17. stoletja. Strokovno je vinogradništvo doseglo višek z ustanavljanjem vinarških šol v 19. stoletju. Za razvoj vinogradništva na Štajerskem je bilo pomembno Poljedelsko društvo za Štajersko, ki ga je ustanovil nadvojvoda Janez leta 1822, in vinarska šola v Mariboru, ki je delovala od leta 1872 naprej.

Nadaljnja poglavja so obravnavala vprašanja zmernosti pri pitju vina, vino kot ljudsko zdravilo, pomen vina v kulturi in glasbi.

Posebno poglavje je bilo posvečeno pridelovanju vina v polpreteklosti, sodobnemu pridelovanju vina, vsakdanji kulturi, povezani s pridelovanjem vina, orodjem, kletarjenju in enologiji kot znanosti o vinu.

Izšel je tudi bogat katalog na 464 straneh s strokovnimi razpravami o posameznih področjih, ki so bila na razstavi predstavljena. Katalog je pomemben tudi s stališča slovenskega zgodovinarstva, ker razprave zajemajo tudi slovenski prostor.

V razpravi »Die natürlichen Grundlagen für den Weinbau in der Steiermark« so opisana najpomembnejša slovenska področja kot ljutomerski okoliš, Haloze, Slovenske gorice in obronki Pohorja. Branko Avsenak je avtor kratkega zapisa »Slowenien und seine ehrwürdige Weintradition«, Heribert Aigner opisuje pridelavo vina v Prednji Aziji in pri Rimljanih. Za zgodovino vinarstva na Slovenskem so pomembne razprave Güntherja Cervinke »Steirischer Weinbau Im Mittelalter« in obe razpravi Helfrieda Valentinitšcha: »Wein für den Kaiser!«, Die Versorgung des Wiener Kaiserhofes und der Grazer Zentralbehörden mit Wein und Lebensmitteln aus Triest und der Steiermark 1619—1705, in razprava o štajerski vinski trgovini »Der steirische Weinhandel vom Spätmittelalter bis zum 18. Jahrhundert«. Pa tudi ostale razprave, ki obravnavajo življenje, delo in običaje, povezane z vinogradništvom, zadevajo teme, ki so bile značilne za obe strani Štajerske, danes ločeni z državno mejo.